

ליקוטים נפלאים פרשת פקודי

"אמר להם משה: אלה פקודי המשכן, כך וכך יצא על המשכן, עד שהוא יושב ומחשב, שכח באלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל, מה שעשה וויס לעמודים. התחיל יושב ומתמיה, אמר: עכשיו ישראל מוצאין ידיהם לאמר משה נטלן..."

מה עשה? האיר הקב"ה עיניו, וראה אותם עשויים וויס לעמודים, אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן". פלא פלאים! עומד לו משה רבנו, ומחשב בדיוק נמוץ את כל ההוצאות עד הקטנות שבהן, כדי לפייס את ישראל וכדי שלא יחשדו בו שהוא נטל לעצמו!...

על כך ממשיך המדרש: "ולמה עשה עמהם חשבון? [והרי] הקב"ה מאמינו שנאמר: "בכל ביתי נאמן הוא", אלא שלא יאמרו, אדם ששלט על מלאכת המשכן, אין אתה מבקש שיהא עשיר?"

הרי לנו לימוד עצום המוכיח לנו עד כמה דקדקו חז"ל בכל ענין וענין, כדי שלא יהיה שום פתח, ולו קטן שבקטנים, לחשד כלשהו.

בדומה לכך אנו מוצאים בדברי המשנה (שקלים פ"ג מ"ב): "אין התורם נכנס לא בפרגוד חפות (שפה כפולה בשולי בגדו), ולא במנעל ולא בסנדל, ולא בתפילין, ולא בקמע, שמא יעני, ויאמרו מעוון הלשכה העני, או שמא יעשיר ויאמרו מתרומת הלשכה העשיר, לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום שנאמר: 'והייתם נקיים מה' ומישראל' (במדבר לב, כה), ואומר: 'ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם'" (משלי ג, ד).

ובתוספתא מובא עוד, שהיו מדברים עמו משעה שנכנס עד שעה שיצא, שמא הטמין שקלים בפיו, וגם היו הגזברים בודקים בשיער ראשו... וכל זה על מנת להסיר ממנו חשד!

ומוסיף התפארת ישראל, שהמשנה הביאה הוכחה ממשלי, מלבד ההוכחה שהביאה מן התורה, שכן מן הכתוב "והייתם נקיים" שנאמר בענין בני גד ובני ראובן, יכולנו לחשוב שהתורה אוסרת לאדם לגרום שיחשדו בו בשל מעשים מחשידים שהוא עושה, אולם במשלי נאמר "ומצא חן" וכוונת הדברים - שבכל אופן שהוא צריך האדם להשתדל למצוא חן בעיני בני אדם, כמו התורם, שאפילו אם לא גרם במעשיו שיתעורר עליו חשד, עליו להיזהר במשנה זהירות מכל חשד כלשהו.

דוגמא חיה לחיים מעין אלו שימש רבי רפאל הלל זצ"ל, ממנהלי סימינר "אור החיים" אשר טוהר כפיו הפך לסמל ולדוגמה:

על כל שיחת טלפון שנעשתה לצרכים אישיים מן המשרד, היה מוציא מטבעות מכיסו ומשלם.

כאשר הוציאו מוסדות אור החיים סידורים שעליהם הוטבעה על גבי הכריכה חותמת המוסד, רכש אחד מהם לביתו, כשהוא משלם על כך בכסף מלא, כמובן, וכתב בתוכו: "לה"ו ר. הלל - קניתי מאור החיים", כדי שלא יחשדו בו שלקח זאת בחינם...

בענין זה הוסיפה כלתו, שכאשר רכשו ב"אור החיים" מערכת גדולה של צלחות יפות מפלסטיק, ביקשה ממנו להביא לה כמה צלחות בתשלום מלא - אולם הוא סירב בכל תוקף, כשהוא מנמק: "שלא יגידו שלקחנו מאור החיים"...

(לאור הנר)

"אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה" (לח, כא)

וברש"י כתב: מה שנאמר "המשכן משכן" הוא "רמז למשכן שנתמשכן בב' חורבנין על עוונותיהם של ישראל". ולכאורה תמוה, הלא דווקא בית המקדש הוא שנתמשכן ונחרב פעמיים, ולא המשכן? אלא, מה בין משכן למקדש? המשכן, הוא עצמו, דהיינו הבית, היה קדוש, אבל הקרקע לא נתקדשה עמו כי אם לזמן שעמד עליה, ומשנעקר ממקומו בטלה קדושת הקרקע. ואילו במקדש, גם הבית עצמו היה קדוש וגם מקום המקדש נתקדש עמו עולמית. שעה שחרב בית המקדש הלא רק הבית, שהוא בבחינת משכן, נחרב, אבל מקום המקדש הרי לא בטלה קדושתו. נמצא אפוא שרק הבחינה של משכן שבמקדש, שהוא הבית, הוא שנתמשכן, אבל הבחינה המיוחדת למקדש, והיא קדושת המקום, כיון שלא חרבה ובטלה הרי לא נתמשכנה. לכך יפה אמר "משכן, משכן" פעמיים על שם שהמקדש עתיד להתמשכן שני פעמים. (רבי אליהו מיישקובסקי)

"אלה פקודי המשכן" (לח, כא)

לפיכך מסר משה דין וחשבון רק על הכסף ולא על הזהב, משום שהכסף בא ממחצית השקל שנתנו כל ישראל כמס חובה, והבין משה שבין כל ישראל ימצאו אי אלה אשר ידרשו חשבונות ויטילו חשדות, אבל הזהב הרי ניתן בתור נדבה רק על ידי נדיבי הלב, וביניהם לא היה מקום לחשוש לחשדנין ולדורשי חשבונות. (אהבת יהונתן)

"אלה פקודי המשכן משכן העדות" (לח, כא)

לא היה צורך לפקוד, אלא "אשר פקד על פי משה". משה דרש לפקוד משום "והייתם נקיים מה' ומישראל" שלא יהיה מי שיטיל חשד שהשתמשו בכספי נדבות המשכן לרעה. (אור החיים הק')

"אלה פקודי המשכן" (לח, כא)

יש לפרש דידוע דכל מה שעשה משה לא שלטה בו אומה ולשון לעולם, וכיון שהמשכן לא נעשה על ידי משה רבינו לבדו כי אם ע"י אנשים שהופקדו עליו ע"כ עתיד ליחרב. וזהו "אלה פקודי המשכן" - פקודי לשון חיסרון - זה הוא חסרונו של המשכן, עד שע"י אותו החיסרון נתמשכן בעוונותיהם של ישראל, והוא "אשר פוקד על פי משה" ולא עשאו עצמו. (תורת משה)

"אלה פקודי המשכן" (לח, כא)

לאחר שהסת"מה עבודת המשכן מתאר המדרש (שמות רבה נא, ו) כיצד ישב משה רבינו לפני בני ישראל, וחישב את כל הוצאות המשכן, ואת התרומות שהובאו לשם כך, וזו לשונו:

ליקוטים נפלאים פרשת פקודי

לראות מעשי ידיו, היה חברו מקנא בו, ולכן ציוה משה שיביאו את המשכן אליו, וכל הקודם להביא יראהו משה בתחילה. (מהרי"ל דיסקין)

"ויברך אותם משה" (לט, מג)

"אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" (רש"י). אין הברכה יכולה לחול על כלי ריק. נדרש מהאדם שיפעל בעצמו ואז יעזרוהו ה'. זהו שאמר להם משה: "יהיה רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" - השכינה תשרה בתנאי שיהיה "מעשה ידיכם". (אמרי שפר)

"ויברך אותם משה" (לט, מג)

ברש"י: "אמר להם יהיה רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם". כאשר האדם תורם משלו לשם שמים, הוא ממשך את השכינה ולא רק על החלק שהוא תורם, אלא אף הנשאר בידו חל עליו הברכה, כמו שאמרו חז"ל "חטה אחת פוטרת כל הכרי", כלומר שכל הכרי מתברך על ידי זה. וזה מה שאמר להם משה "יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם", לא על מלאכת המשכן לבד, כי גם על מעשי ידיכם אשר בבתיכם תשרה השכינה והברכה.

"ואת בניו תקריב וכו' ומשחת אותם כאשר

משחת את אביהם" (מ, יד-טו)

ייתכן לומר שעל מעלת אהרון לא היה משה מתקנא שהרי גם הוא זכה למעלות בהיותו נביא ומלך, אבל על מעלת בניו של אהרון היה מתקנא, שהרי הוא, משה, לא זכה לכך שבניו יקבלו מעלה וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "אל תקרב הלום" שביקש משה לו ולזרעו וכו'. ואם כן היה מקום לחשוש שאולי משה לא ימשח את בני אהרון בשמחה ובלב שלם, לכן אמר "ומשחת אותם" בשמחה וברצון גמור "כאשר משחת את אביהם". (משך חכמה)

"ויקח ויתן את העדות אל הארון... ויבא את

הארון אל המשכן" (מ, כ-כא)

וצ"ב מדוע שינה כאן את הסדר מאשר ביתר כלי השרת? כאן, קודם הכניס את העדות לתוך הארון, ואח"כ הובא הארון אל המשכן. ואילו ביתר כלי השרת היה הסדר שונה: "ויתן את השולחן באהל מועד... ויערוך עליו ערך לחם", "וישם את המזבח באוהל מועד ויקטר עליו קטורת סמים"? אלא, יחודו של הארון היה רק בהיות העדות - הלוחות בתוכו. בלעדיהם לאו שמיא ארון ואינו כלי שרת. ולכן קודם הכניס לתוכו את הלוחות ורק אח"כ הכניס אותן. וזהו הטעם גם מדוע בבית שני לא עשו ארון, היות שלא היו הלוחות, וללא הלוחות אין לזה דין ארון. (רבי משה סולוויצ'ק)

"וכסף פקודי העדה מאת כנר... ויהי מאת

הכנר לצקת את אדני הקודש" (לה, כה-כו)

כל המשכן, יחד עם כליו, נעשה מתרומתם של נדיבי הלב בעם ישראל, מלבד דבר אחד: אדני הקודש. אלה נעשו ממחצית השקל, שהיה מוטל כחוב על כל אחד ואחד, עניים ועשירים כאחד, במדה שווה. ומדוע דווקא האדנים היו יוצאי דופן? משיב על כך ה"אבן עזרא": האדנים היו את הבסיס, שעליו עמד המשכן. המשכן היה מיועד להיות נחלת הכלל, "לזכרון לבני ישראל", לכן היה הכרח שיהיה מושתת על הכלל כולו. ואם הבסיס הוא נחלת הציבור, ממילא גם מה שנבנה עליו מתרומותיהם של היחידים, משתייך ומתייחס לכלל כולו. ועל כן, לא רצה הקב"ה שהאדנים ייעשו על ידי תרומתם של יחידים, אלא שכל הציבור ישתתף בהם באופן שווה; לכן הם נעשו ממחצית השקל, שהיה מוטל כחוב על כל אחד ואחד, וממילא היה חלקו של כל אחד שווה בהם. (מזקנים אתבונן)

"מאת אדנים למאת הכנר כנר לאדן" (לה,

כו)

מאה אדנים היו למשכן, ומאה ברכות צריך אדם מישראל לברך בכל יום. כשם שהאדנים היו יסודות המשכן, כך גם הברכות הן יסודות הקדושה של כל אדם מישראל. "אדן" הוא מלשון אדנות. על ידי הברכות מעיד האדם שהשי"ת הוא האדון על כל הבריאה, מאה הברכות הינן ממילא מאת האדנים למשכן של כל אדם מישראל. (חידושי הרי"ם)

"ככל אשר צוה ה' את משה" (לט, לב)

כשהספיד מרן הח"ח את חתנו רבי צבי הירש לוינסון, הביא את הפסוק הזה, ושאל, לכאורה ראוי היה להיכתב כאשר ציוה ה' אותן, שכן בו דיבר הכתוב, אלא: אצל משה רבינו לא היה קיים "אני", וממילא לא היה קיים גם "הוא", אלא שמצוי איזה יהודי בשם משה, שעשה כל מה שציוה ה' את משה זה... והוסיף הגר"ח קנייבסקי שליט"א שזה מדרש תהילים (צ' ד"ה תפלה): כל הנביאים היו מתנבאים ולא היו יודעים מה היו מתנבאים, אלא משה וישעיה בלבד וכו', שמואל רבן של נביאים היה מתנבא ולא היה יודע וישלח ה' וגו', ואותו לא נאמר אלא ואת שמואל, שלא היה יודע מה היה מתנבא.

"ויביאו את המשכן אל משה" (לט, לג)

על הפסוק הזה אומר המדרש (תנחומא, פרק י') 'כמה דברים מתוקנים מפני דרכי שלום! בוא וראה כמה חביב השלום, וכו'. והסביר המהר"ל דיסקין, דקשה למדרש למה טרחו והביאו את המשכן אל משה, ולא הוא טרח לבוא ולראות את המשכן? ועל זה באה התשובה, שהדבר נעשה כך מפני דרכי שלום, כדי לא להטיל קנאה ביניהם. שהרי למי שהיה משה הולך ראשון, כדי